

MAGYAR LAP

I. Nemzeti Múzeum könyvtárának
BUDAPEST

XI. évfolyam, 237 (3101) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

Szovjetunióban mindenki a háboru végét kívánja tekintet nélkül a feltételekre

Továbbra is súlyos ellentétek vannak az angol, amerikai és szovjet hadvezetőség között

Az NST közli az United Press jelentését, amely szerint a francia csapatokat Észak-Afrikában mindenütt megerősítették. Dakarban folynak az erődítési munkálatok és a csapaterősítések. Szeptember óta a csapatszállítások egész Észak-Afrikában nagyobb méreteket öltöttek.

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: A brit hírszolgálat közlése szerint az amerikai haditengerészeti miniszterium közölte, hogy még mindig nagyszámú japán hadihajó tartózkodik a Salamon-szigetek körüli vizeken, de harcra, vagy partraszállásról még nem érkezett hír.

Lisszabonból jelentik: (MTI) A Stefani Iroda jelenti: Washingtoni jelentés szerint az Egyesült Államok, Nagybritannia és a Szovjet között továbbra is súlyosak az ellentétek katonai kérdésekben. A londoni Times változatlanul hangoztatja, hogy sürgősen meg kell oldani a közös stratégia kérdését.

Többszörös szovjet páncélos védelmi állásokat robbantottak szét a német roham-csapatok

Berlinből jelentik: (MTI) Az Interinf jelenti: Szerdán reggel a következő tájékoztatást adták ki Berlinben a harctéri helyzetéről:

Tegnap nagyobb jelentőségű harcok csak Sztalingrád környékén voltak. Német rohamkötések nehéz gyalogsági fegyverek hatásos védelme alatt sikeres vállalkozásokat hajtottak végre. A rohamosztagok többszörös sorokban beasott szovjet páncélos védelmi állásokat robbantottak szét, a romok között rendkívül ügyesen elhelyezett ellenállási fészkeket pusztítottak el, melyek zavarták a német állásokat. A tisztogatási műveletek során a buvóhelyeken sok asszonyt és gyermeket is találtak elképzeltetlen nyomorban, gyakran sebesült állapotban. A szovjetnek az az állítása, hogy a város polgári lakosságát idejében elvitték, ez szerint nem felel meg a valóságnak. A Don és Volga közötti záróállások legnagyobb részében a szovjet csapatok folytatták elcsérelési munkálataikat. A munkára asszonyokat és gyermekeket rendeltek ki.

Timosenko tegnap néhány hadoszalay szakaszán 3 helyen is indított támadást harcokcsik támogatásával. A támadásokkal a legkisebb sikert sem érték el. Német részről harci repülő-

gépek és zuhanóbombázók avatkoztak be a harcokba és a harcbevett szovjet páncélosoknak legalább felet megsemmisítették. Szmolenszktől északra német felderítőosztagok mélyen benyomultak az ellenséges állásokba és foglyokat hoztak magukkal. A foglyok között volt egy szovjet zaszóaljparancsnok is, a Vörös Csillagrend tulajdonosa. A zaszóaljparancsnok kihallgatása során elmondotta, hogy a hangulat a szovjet lakosság körében rendkívül nyomott, mindenki azt szeretné,

ha a háboru mielőbb véget érne tekintet nélkül arra, hogy milyen feltételek mellett. A hadseregben is rossz a hangulat, különösen az elégtelen ellátás miatt. Az ellátás az utóbbi időben nagy mértékben romlott. A hadsereg és a hadiipari munkásság ellátása azonban még így is sokkal jobb, mint a polgári lakosságé. A nagytömeg a jegyekre alig kap valamit és a szabadforgalomban az árak olyan magasak, hogy nem lehet megfizetni.

Ha Németországot levernék, a Szovjet lenne az ur Európában

Felhívást intézett Laval francia minisztere nő a munkássághoz

Vichyből jelentik: (MTI) Az OFI jelenti: Laval kormányfő kedden este a munkássághoz intézett rádióbeszédében többek között ezeket mondotta:

Akik az országot szerezésükben döntöttek, azok akadályozzák ma első sorban azt a politikát, amely Franciaország számára biztosítja a kedvező helyzetét. A Németországgal kötött megalapodás alapján sikerült elérni azt az ígéretet, hogy amennyiben a megszállott területekről elegendő szakmunkás jelentkezik a németországi munkára, a toborzási kötelezettséget a meg nem szállott Franciaországra nem alkalmazhatják. Ezért intéztem június 30-án komoly felszólítást a francia munkássághoz és a mostani felszólításom még komolyabb és teljesítésének jelentősége kihat azokra a tárgyakokra is, amelyekben hosszú időre megállapították majd Franciaország sorsát. Vanak francia polgárok, akik azt hiszik, hogy Franciaország üdvé a külföldi függ. A felelős francia tényezők azonban nem ringatják magukat ilyen ábrándokban. A mostani helyzet világos. Németország felvette a küzdelmet azokkal, akik a bolsevizmussal szövetekezve Európára törtek. Bizonyos az, hogy ha Németországot levernék a szovjet lenne az ur Európában és ezzel vége lenne a nagyvilágszűz és kímélet politikájának. Francia munkások gondolkozzatok! Szerszámaikkal szerezhetitek vissza azt, amit Franciaország fegyverrel veszített el! Saját magatokért, a foglyok szabadulásáért és az egész Franciaországot érdekelmeskedetek kell a kormány rendeleteinek.

Vichyből jelentik: (MTI) A Német

Távirati Iroda jelenti: A gyarmatiügyi államtitkárság közleménye szerint a marokkói francia katonaság Madagaszkár szigetén feltartóztatta a jelentős angol haderő előnyomulását. Maga London is kénytelen volt elismerni azt az ellenállást. Az angolok október hó 18-án heves tüzérségi előkészítés és erős bombázás után ötször kísérelték meg elfoglalni az Ambrositrától délre levő francia állásokat, de az angol roham ezúttal is kudarcot vallott. Az angoloknak, miután jelentős veszteségeket szenvedtek, abba kellett hagyniuk vállalkozásukat.

Egyhangulag elfogadta a felsőház is a Kormányzóhelyettes emlékének megörökítéséről szóló törvényjavaslatot

A felsőház szerdán délben ünnepélyes keretek között tárgyalta a hősi halált halt kormányzóhelyettes úr emlékeztetőnek és a nemzet haláljának megörökítéséről szóló törvényjavaslatot. A javaslatot gróf Bethlen Pál előadó ismertette. Azután Kállay Miklós miniszterelnök beszélt. A miniszterelnök beszéde után a felsőház a törvényjavaslatot általánosságban és részleteiben ünnepélyes egyhangúsággal elfogadta. Szünet után Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter betérjesztette az országgyűlés felsőházáról szóló 1926 évi XXII-ik tc. módosi-

Magyar járadékkölcsön-cimletekre cserélik ki a volt jugoszláv állam adóssági cimleteit

A MTI jelenti: A Hivatalos Lap október 21-iki száma közli azt a rendeletet, amely szabályozza a volt jugoszláv állam vagyoni jogi ügyeinek rendezését, valamint egyes más, ezzel összefüggő pénzügyi kérdések tárgyában Berlinben 1942. július 22-én létrejött egyezmény végrehajtását. A rendelet értelmében a volt jugoszláv állam belső és külső adósságának részét alkotó és a rendeletben felsorolt adóssági cimleteket és nem-cimletesített adósságokat a m. kir. pénzügyminiszterium 4,5 százalékos törlesztéses magyar járadékkölcsön cimletekre cserélik ki, ha a címlet tulajdonosa 1941. április 15-én olyan természetes, vagy jogi személy volt, akinek, illetőleg, amelynek lakohelye 1941. december 1-én a volt jugoszláv államnak valamely szerzőállam által megszerzett területén, vagy pedig valamely szerzőállam saját területén volt. A jugoszláv cimletek kicserélését a címletek benyújtója, névreszóló vagy kötvényezett címletek kicserélését a tulajdonos, vagy meghatalmazottja kérheti. A címletek kicserélése céljából 1942. november 22-ig lehet benyújtani valamelyik pénzügyintézetnél vagy hitel-szövetkezetnél. A benyújtott címletek dinárban kifejezett csererátótól 1:10 arány szerint kell pénzügyi átszámítani. A 100 dináron aluli töredékek székek közpénzben kerülnek a m. kir. posta takarékpénztár utján kifizetésre.

Letette az esküt az új követségi miniszter

Szász Lajos követségi miniszter ma délben tette le az esküt a Kormányzó Úr kezébe, majd átvette hivatala vezetését.

tásáról és kiegészítéséről, valamint a visszacsatolt területekkel kapcsolatban a felsőház szervezetre vonatkozóan szükséges átmeneti rendelkezésekről szóló törvényjavaslatot. A javaslat első sorban a törvényhatóságok által választott felsőházi tagokra vonatkozik és a felsőházi tagok létszámát bizonyos mértékben emelik. Ezzel kívánják lehetővé tenni, hogy a területgyarapodás folytán visszatért, illetve területileg kiegészített megyék megválaszthassák felsőházi tagjaikat.

Visszaitéltek egy 27 holdas bihardiószezi birtokrészt a megszállás előtti tulajdonosnak

Hogyan érszakolja ki az e-adást az egykori bihardiószezi perceptor?

Nagyvárad. Saját tud. Érdekes ingatlanperben hozott ítéletet szerdán délelőtt a nagyváradai törvényszéken dr. Hoványi polgári egyes bír.

Gróf Széchenyi Ágoston keresetet adott be, amelyben visszapereli Rosca György volt bihardiószezi „perceptor” és neje Nagy Annától 27 hold, bihardiószezi birtokrészt. Keresetében előadja, hogy a bihardiószezi ingatlanok annak idején anyai nagyatya, gróf Zichy Ágost tulajdonát képezték. Nagyatya halála után ezt az uradalmat nagynénje, gr. Zichy Mária örökölte, aki egy 1940 évi februárban kelt ajándékozási szerződéssel neki ajándékozta, mint különben is vérszerinti örökösnek. Ugyancsak reáruházott minden jogot azoknak az ingatlanoknak tekintetében is, amelyeket az említett ingatlanokból a román megszállás alatt valósággal eloroztak. A trianoni határ román részén maradt több mint ezer hold uradalomrészre a megezálló román hatóságok — még nagyatya életében — ráterített kezűket, s azt regáli román telepések között

osztották szét. A most per tárgyát képező 27 hold azonban valami módon a kisajátításból kimaradt. Tudomást szerzett erről Blaga Ödön akkori bihardiószezi birtokos román jegyző és sógora, Rosca György bihardiószezi perceptor. Felzárkóztatták Jakó Ödön intézőt, az uradalmat kezelőjét, hogy ezeket az ingatlanokat a tulajdonossal engedtesse át részükre. Ellenkező esetben — tekintettel arra, hogy ügyis csak tévedésből maradtak ki a kisajátításból — az ingatlanokat kisajátítatják. Jakó Ödön erről jelentést tett gr. Zichy Ágostnak, aki reá bízta, hogy a körülményekhez képest cselekedjék. Jakó Ödön a fenyegetések hatása alatt, s a következményektől félve, a vevők által önkényesen megszabott, holdankénti 4000 leies áron át is engedte az ingatlanokat Roscának. Jellemző azonban, hogy a 108 ezer leies vételár-összeg helyett a szerződésbe — melyet sem gr. Zichy Ágost, sem Jakó Ödön sohasem látott, s azon mégis szerepel aláíróként gr. Zichy Ágost neve —

Apolló Filmszínházban

Az évad legnagyobb sikerű magyar filmje!

JELMEZBÁL

Főszerepben: Szörényi Éva, Turay Ida, Ajtay, Greguss, Bilicsi

Belvárosi

Szerdán utójára

Gentrifészek

Tolnay K., Vaszary P., Csontos, Hajmássy, Pethes.

G. P. U.

Csütörtökön bemutató

Kárl Ritter nagy történelmi filmje

A nagy szovjet bünszövevénykezeiről fest megrázó képet

Miért?

Főszereplői:

Muráti, Páger, Vaszary

a CASINOBAN

180 ezer leit tüntettek fel, mint vételárát. Tehát nemcsak a vétel volt erőszakos, hanem az arról készített szerződés is minden betűjében hamis volt.

A bíróság helyt adott gr. Széchenyi Ágoston keresetének s a szerződés érvénytelenítésével, az ingatlan visszaitélte gr. Széchenyi Ágostnak.

könyvhöz, de a bekebelezés a bécsi döntés előtt nem történt meg. A magyar királyi törvényszék telekkönyvi hivatala az ügyet, mint elintézetlen ügydarabot annakidején áttette a kolozsvári katonai parancsnokégház, hogy az ingatlan szerződést hagyja jóvá. Ez azonban nem történt meg.

Időközben a „Fanto” Romániában maradt üzemének összes tartozékait elkobozták s a Fanto most visszaperli az odaajándékozott 20 hold földet.

Az ügyben megtartott első tárgyaláson a görögkeleti egyház képviselője azt fejtette, hogy neki a vételár visszajár, mert adásvételi ügylet történt. A második tárgyaláson már elismerte, hogy ajándékozás történt, de ő ellenszolgáltatást nyújtott azért akkor, amikor megmentette a céget a zaklatásoktól.

A szerdán délelőtt megtartott harmadik tárgyaláson a görögkeleti egyház képviselője, dr. Pop János tagadásba vette, hogy a „Fanto” cég egyáltalában létezik, s szerinte így, mint nem létező cégnek, nincs is perelési jogosultsága.

Dr. Hoványi bíró elnapolta a tárgyalást és elrendelte, hogy a „Fanto” cég igazolja jogi személyiségét.

Árdrágítókat ítélte el a törvényszék

Nagyvárad. Saját tud. Tóth Károly földműves, Mészáros Sándor hentes-mészáros és Weisz Ármán hentes-mészáros, pikusok ellen eljárás indult árdrágítási visszaélés címén azért, mert Tóth János 1942 júniusában Mészáros Sándornak eladott három darab egyenként 80 kgr. súlyú disznót az akkori 1.74 pengős megszabott ár helyett kilogrammonként 2 pengőért, augusztusban pedig Weisz Ármánnak 6 darab egyenként 100—110 kilogrammos disznót 2.50 pengőért kilogrammonként. A nagyváradai törvényszék Váradi-Kolozsvary-Geleta tanácsa Tóth Károlyt 500 pengő, Mészáros Sándort és Weisz Ármánt 300—300 pengő pénzbüntetéssel ítélte.

**Pórtoljuk
a keresztény
kereskedelmet**

Kisgyűlést tartott a város törvényhatósága

Köszönetét fejezi ki a város a NAC-nak a vasárnapi győzelemért

Nagyvárad. Saját tud. A városi törvényhatóság kisgyűlése szerda délelőtt Hlaffky Endre főispán elnökeleté alatt ülést tartott.

Napirend előtt a polgármester javaslatot tett, hogy a város üdvözölje a Nagyvárad Atlétikai Klubot a vasárnapi szép győzelme alkalmával, amely a sportesemény jelentőségén messze túlmenően igen nagy erkölcsi sikert jelent a város számára. A kisgyűlés egyhangúlag magáévá tette az indítványt és megbízta a polgármestert, hogy Holló Zoltán kormánybiztos útján fejezze ki a város köszönetét; a NAC vezetőségének és rajta keresztül a győztes csapat minden egyes játékosának.

Napirenden először a tüzelő szabályrendelet szerepelt, amelyet Borbély Dezső főjegyző terjesztett elő abban a formában, ahogy azt a pénzügyi és jogügyi bizottság elfogadta. Az új szabályrendelet emeli a tüzelő tisztikar és legénység számát, amelyet a jövőre nézve 4 tisztben és 44 legénységi alkalmazottban állapít meg.

Foglalkozott a kisgyűlés Urbán János városi főkertész állásának átszervezésével, ami szükségessé vált azért, hogy a főkertész, aki nagy szakértelemmel és rendkívül ügybuzgalommal látja el hivatalát, s akinek már is különös érdemei vannak a városi kertészet berendezése és a városi parkok, kertek szépítése körül, magasabb fizetési osztályba lépheessen elő. Ezért a városi főkertészeti állást kertészeti felügyelői állássá szervezik át. A kisgyűlés magáévá tette a polgármesteri javaslatot.

A kisgyűlés tárgysorozatának egyik legfontosabb pontja a temető rendezéséről és a kötelező ravatalozásról szóló új szabályrendelet volt. A szabályzat szerint a köztemetőt tervszerűen újja-

rendezik s az átrendezés tekintetében a felekezeti temetők is kötelesek lesznek a város vezetőségének rendelkezéseit figyelembevenni. Részletes intézkedéseket tartalmaz a szabályrendelet a főút tervszerű kiképzésére, amely a ravatalozótól indul ki. A főút elején két oldalt ligetes megoldású területeken fogják a díszsírhelyeket elhelyezni, amelyeket a város adományoz majd érdemes polgárainak. Pontos előírásokat tartalmaz a szabályrendelet a családi sírhelyek és sírboltok elrendezésére illetve építésére vonatkozólag is.

A keresztény felekezetek temetkezési helyeinek elkülönítését illetően a főispán és a polgármester felveszi az érintkezést az illetékes tényezőkkel, hogy az egyházak felfogásának megfelelően szövegezzék meg véglegesen a szabályrendeletnek ezt a szakaszát.

Pontosan meghatározza a szabályzat a sírhelyek arait is. Díszsírhely 200 pengő, elsőosztályú 80, illetve 40 pengő, másodosztályú 15 pengő, harmadosztályú 5 pengő. Gyermeksírhelyek 12, 5, 3 pengő osztályok szerint. A sírgondozás díja egész időnyre 15, 7, 5 pengő osztályok szerint.

Nagyobb vita alakult ki a kisgyűlé-

Elnapolták a „Fanto” olajipari részvénytársaság ingatlannyerét a görögkeleti egyház ellen

Nagyvárad. Saját tud. A román megszállás idején a „Fanto” olajipari R. T. orsovai, illetve mezőtelegi cégtől a román agrártörvény értelmében ki akartak sajátítani bizonyos ingatlanokat. A cég akkor ajánlatot tett a görögkeleti egyháznak, hogy ha a hatóságoknál eljár ebben az ügyben s a szóbanforgó in-

gatlansat a kisajátítás alól mentesíti, 20 hold földet ajándékoz Telegden a létesítendő görögkeleti egyház részére. A püspökség az ajánlatot elfogadta s a kívánt mentesítést keresztülvitte. Az ajándékozott 20 hold földre a tulajdonjogi bekebelezés iránti kérést még a román megszállás idején beadták a telek-

Már a polgári lakosság tartalékait küldik el az angolok a bolsevistáknak

Amerika beismeri, hogy hajóhada egy óceánra is kevés

Amszterdamból jelentik: (NTL) A brit hírszolgálat jelentése szerint Delton kereskedelmi miniszter az angol alsóház keddi ülésén közölte, hogy ruhákat, orvosságokat és egyéb közszükségleti cikkeket küldtek Oroszországba azokból a készletekből, amelyeket az angol polgári lakosság számára tartalékolnak. (MTL.)

Bernből jelentik (Bud. Tud.) King tengernagy, az amerikai haderő főparancsnoka egyik beszédében kijelentette, hogy az Egyesült államok jelenleg két óceánon kényszerűen olva hajóhadat harcolni, amely egy óceánon is kevés. (MTL.)

Szovjet segélykiáltás Szövetségi geseihez

Stockholmból jelentik: (NTL) Az egyik szovjet író legutóbbi cikkében abban a segélykiáltásban tör ki, hogy az egyesült nemzetek azonnali segítséget küldjenek. A cikk hangsúlyozza, hogy az orosz katonák az egy évi háborúskodás után nagyon kimerültek. Kitér még a cikkben, hogy az orosz hadfelszerelési gyárakban már fejlődő gyermekeket is munkába állítanak. (MTL.)

Berlin. (MTI) A Német TI jelenti: Katonai helyen közlik: Stalingrádban október 19-én a nagy esőzések mélyen felzattatták a város közvetlen utcáit. Az elfoglalt erőd műegyes romjai közt újabb fellángolt az ellenállás. A védő főparancsnokság jelentése szerint október 19-én folytatták a tisztogatási hadműveleteket az ellenség maradványok ellen. Az árkokban, csatornában, üregekben kisebb ellenséges csapatok bujtak el. A Vörös Torlasz-telepen elkeseredett harcokra került sor. Nagyobb arányú helyi harcok fejlődtek ki az északi külvárosban. A harcéri repülőgépek támadásait a város területén főleg a Vörös Október gyárművek ipartelepei ellen intézték. Zuhánóbombázók támadása olyan nagy hatással volt, hogy több épület az alapfaláig rombadőlt. Amikor este a zuhanóbombázók utolsó hullámai is visszarepültek tábori repülőtereikre, a Vörös Október gyártelep nagyrésze lángtenger volt. Stalingrád felett október 19-én nappal csak szóróanyagot jelentek meg szovjet gépek és így csak tíz repülőgépet lőttek le vadászaink. A német légióerő támadásai főleg a Volga alsó folyása mentén lévő szovjet katonai célpontok ellen irányult.

Orgyilkos frontmögötti szovjet bandákat teletk áraltatlanná Kálugánál

Berlin. (MTI) A Német TI jelenti: Katonai helyen közlik: Kaukázus nyugati részében október 19-én német és szövetséges csapatok támadó harcát zivatarok és esőzések közben folytatták. A magasabb hegyeken havazás volt, amely két-három méteres hófúvásokat eredményezett. Mégis újabb sikereket jelentett a védő főparancsnokság. Mindenekfelett a német gyalogság és a hegyivadások folytatott tevékenységüket.

Berlin. (MTI) A Német TI jelenti: A keleti arcvonal középső szakaszán, mint katonai helyen közlik, legutóbb Kaluga közelében elfogtak egy szétugrasztott bolsevistákból összeverődött bandát, amelynek az volt a feladata, hogy az arcvonal mögötti területeken zavarokat szítson. A banda tagjainál nagyobb mennyiségű arzenált találtak, amelyet épüget, mint a Krimi félszigeten elfogott banditák, dupla-

alju gyufaskatulyákban rejtettek el. A bolsevista banditáknak a mérget az orosz lakosság segítségével közönyhákon, kórházakban és laktanyákban kellett volna felhasználni. Az orosz lakosság visszautasító magatartása következtében a banda tagjainak egy izben sem sikerült tervüket végrehajtani.

Roosevelt világhuralmi politikája nem egyezik az angolokéval

Róma. (MTI) A Stefani jelenti: Olasz politikai körök északamerikai csapatoknak Libériában történt partaszállásával kapcsolatban kiemelik azokat az angol sajtónyilatkozatokat, amelyek szerint a szóbanforgó partra-

szállítás nagy meglepetést keltett, mert nem gondoltak arra, hogy Libéria hadműveleti övezet lesz. Az angol sajtó e magatartása — jegyzi meg az olasz lapok — megerősíti, hogy Roosevelt politikája független az angol imperializmus politikájától és arra törekszik, hogy kiterjessze befolyását. Az a partraszállás tehát első állomása az amerikai imperializmusnak, amely világhuralomra törekszik. A Fehér Ház programja csupán eszköznek tekintti Angliát az észak-amerikai imperializmus számára.

Ujabb szerb komitációs bandákat tettek áraltatlanná

Berlin. (MTI) A Német TI jelenti: Katonai helyen a szerb bandaharcokkal kapcsolatban a következőket közlik: Német és horvát kötelékek közleltére Banjaluka körül dél felé visszavonultak a szerb bandák. Közben elérték Jajcet és a város kis helyőrségét éjszakai meglepetéssel a város feladására kényszerítették. A banda tagjai ezután százával gyilkolták meg a gyermekeket és asszonyokat és sok lakost magukkal hurcoltak. Német és horvát csapatok a várost visszafoglalták a bandától, amely mintegy 500 halottat és kétszer annyi sebesültet vesztett.

Tárgyalást tartott a Katolikus Kör-Casino Mozgósínház ügyben a nagyváradi járásbiróság

November 27-én újabb tárgyalás lesz, amelyen több tanut hallgatnak ki

Nagyvárad. Saját tud. Lapunk már eddig is részletesen foglalkozott azzal a perrel, amelyet a Katolikus Kör indított a Kör épületében létesített Casino Mozgó ellen a bérllet megsemmisítésére. Ismertettük, hogy a perindítás oka a felperes állítása szerint az, hogy a Casino Mozgó bérlői nem teljesítették szerződésben foglalt kötelezettségüket, a helyiséget nem adták át előadásra a meghatározott időpontban, nem fizették az adókat rendes határidőn belül és a szerződésbe foglalt 600 szék helyett csak 400-at állítottak be a terembe és a leltárba.

Az érdekes ügyben még a nyáron volt egy tárgyalás, amikor is az alperes képviselője elfogultsági kifogást emelt a nagyváradi ítéletábla területén levő összes bíróságok illetékessége ellen az az indoklással, hogy dr Gyöngyössi István táblai főügyész egyben a Katolikus Kör elnöke is. Az elfogultsági kifogás a Kuriához került, amely azt elutasította. Az elutasítás után a nagyváradi járásbiróság október 20-ra tűzött ki tárgyalást az ügyben. A tegnapi megtartott tárgyaláson dr Patzkó Elemér a felperes Katolikus Kör képviselőjében kijelentette, hogy a keresetet a benyújtott perirat adatai alapján teljes egészében fenntartja. Alperes Casino Mozgó

képviselője ezzel szemben előadta, hogy a vitás átadási kötelezettség, illetve annak időpontja nincs pontosan meghatározva a szerződésben, ezért azt nem lehet a bérlő kárára megállapítani. Igazolni akarta azt is, hogy az adókat rendszeresen kifizették, a biztostéket letették. A 600 szék helyett beállított 400 székre azt állította, hogy a mozi csak ennyi ülőhelyre kapott engedélyt. Elmarasztaló ítélet esetén is kérte a végrehajtás felfüggesztését, mivel abból a mozinak nagy kára származnék. Dr Patzkó Elemér a felperes képviselőjében előadta, hogy az átengedési kötelezettség időbeli körülményeire volt megállapodás a Katolikus Kör vezetősége és a bérlő között. Ezt levelekkel és tanukkal igazolni tudja. Az adófizetések elhanyagolása is világosan kimutatható, mivel a bérlő tagadja kötelezettségét a szerződés érvényétől kezdve. A 600 székes berendezés szerződésileg van kikötve, így azt utólagosan közbejött körülmény nem módosíthatja. A felperes állításainak igazolására kérte Pintér István mérnök, Váradi Boldizsár és dr Patzkó Elemér kihallgatását. A bíróság elrendelte a bejelentett tanúk kihallgatását és újabb tárgyalási határidőt november 27-re tűzött ki.

Hatálytalanítják a kivándorolt zsidó iparüzők iparigazolványait

Az ország területéről elköltözött zsidó iparüzők műhelyében a munka valamely családtag javára, akár egyik-másik családtag, akár idegen személy közreműködésével tovább folyik.

Egyes ipartestületek azon a címen, hogy az iparüzők iparukat egy évet meghaladó időn át ténylegesen nem gyakorolják, javaslatot tettek az I. foku iparhatóságnál az ilyen iparjogosítványok visszavonására. Egyes iparhatóságok a javaslatot elutasítják azzal, hogy az időzés az iparüzők részére nem kézbesíthető.

Miután a kivándorolt zsidó iparüzők hátrahagyott iparigazolványai érvényesítése kérdésében a gyakorlat nem egységes, a szegedi Iparkamara kérte ennek a kérdésnek rendeleti úton való szabályozását. (Magy. Tud.)

Feltétlenül biztosítják a tűzifaellátás zavartalan menetét

Foktűy Miklós miniszteri biztos szerint nincsenek komoly nehézségek

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Foktűy Miklós miniszteri osztálytanácsos, a földművelésügyi minisztérium faforgalmi osztályának vezetője, miniszteri biztosként nyilatkozott a faellátásról. Többek között kijelentette, hogy véleménye szerint a nehézségek semmiesetre sem olyan mérvűek, hogy a minimálisra csökkenthetők ne lennének. A földművelésügyi minisztérium már korábban kidolgozta a szükséges rendszabályokat a fakitermelés lehetővé tétele és fokozása érdekében és rövid időn belül megjelennek az erre vonatkozó kormány, illetve miniszteri rendeletek. Ugyancsak meg tették az intézkedéseket a szállítási biztosítására is. Haladéktalanul személyesen kíván tájékozódni az ország különböző részein fennforgó nehézségekről és közvetlen ellenőrzést gyakorol a termelési vonalon, másrészt pedig a szállításonl mutatkozó fennakadásokat helyszíni intézkedésekkel igyekszik kiküszöbölni. Hangoztatta, hogy a itermelt és kitermelés alatt álló fa szállításával feltétlenül biztosítani tudják a szükségesletek takarékos kielégítését.

Megölt a robbanás egy gyermeket az élesdi Körös-barlangban

(Élesd.) Tegnap végzetes szerencsétlenség történt Élesden a Körös-barlangban. Három gyermek: Máté János, Ples Virág és Kastán Mária játszadozott a barlangban és játék közben valamilyen robbanószeret találtak. Addig piszkáltak, míg a robbanószer felrobbant. A három gyermek súlyosan megsebesült. A mentőket azonnal kihívták és ezek beszállították őket a helybeli kórházba. Itt az egyik gyermeken műtétet hajtottak végre. Ez a gyermek műtét közben halt meg. A többi gyermek állapota is súlyos.

Kávéházakban és vendéglőkben kérje Magyar Lapok-at

Tanulni akarok! Kérem a pártfogásukat!

György Sándor huszonnyolc éves, de olthatatlan tüzzel ég szívében a tanulási vágy

**Litografiát tanult eddig, megszerette a nyomdagépeket,
gépész szeretne lenni a menekült morosudasi székely
gazdálkodó úju**

Nagyvárad, október hó.

Nem csodagyermeket mutatunk be ez alkalommal olvasóinknak. György Sándor székely legény egyébként is túl van már a gyermekkoron. Huszonnyolc éves, de az élet már elég mély barázdákat ásvott honlokára és két okos, értelmes székely szemét is nagy szenvedések, türesek, nélkülözések árnyéka felhózi be. S ez a mély szomorság, az életnek ez a minden szóban megmutató terhe György Sándornál a tanulni vágyás, a többélni akarás tüzeben ég. Minden szava, minden gondolata ezzel a refrénnel végződik: nem tudom megnyugtanni magam, iparos akarok lenni.

Sokat panaszkodunk mostanában, hogy nincs elegendő utánpótlásunk az iparban. Sokat panaszkodunk, hogy ifjaink nem keresik az ipari pályákat. Dr. Ábra János fővárosi szaktanácsadó szerint körülbelül 20 ezer magyar ifjura lenne szükség, hogy a magyar ipar és kereskedelem problémáját megoldhassuk. És itt van György Sándor. Igaz, egy kicsit elkészt, de ő nem tehet erről. Itt van és hivatásnak, szent küldetésnek érzi az iparos sorsot. Vérben van, belső tűz izzítja. Hajtja. Dolgozni, alkotni akar. Igénytelen, az élet mélyéről jön. Az iparos sorsot felemelkedésnek, nagy szerencsének tekintené. Miért ne lehetne hát ő magyar iparos?

Igen, huszonnyolc éves. De két-három év múlva, vagy még hamarabb is segéd és azután nagyon hamar mester lehetne... S hozzá milyen mester! Olyan, aki mindennap áldaná a Mindenhatót iparos sorsáért. Olyan iparos, amilyennek minden magyar iparosnak lennie kellene...

„Elég volt a román katonasorsból“

György Sándor marosudasi gazdaszülő gyermeke. Otthon, a Romániában maradt részen kis házuk, földjük van. Több gyermek van a családban. Ot elemit végzett otthon a faluban a katolikus iskolában. Illemtudóan köszön, első pillanatban meglátszik rajta a katolikus iskola nevelése. Igazi székely vallásosság ömlik el egész lé-

nyén. Nem lázadzik, csak nagyon akar valamit. S úgy érezzük, hogy ez a nagy akarás nem is lesz hiába.

György Sándor katonáskodott is, mikor elérkezett az ideje a magatormájú legényekhez hasonlóan. Katonasorsa olyan volt, mint annyi más magyar legényé a román megszállás alatt. Lehet, hogy György Sándort talán a kíváncsiság, a tanulni és látni vágyás is hajtotta és kinyitott szívvel, kitágult szemmel indult ismeretlen tájak felé, ismeretlen városba, ismeretlen emberek közé...

A román katonasors hamar kijáratotta ebből az álmodozásból. Né-

Nagyváradon köt ki két székely legény

Az átjövétel sikerült. Néhány napi hivatalos eljárás után Nagyváradra kerültek mindketten. Itt munkát vállaltak a vasúti pályafenntartásnál. Próbálkoztak azután mindenütt. — Csendőrségnél, rendőrségnél és minden más helyen. Azonban belátták ők is, hogy iratok nélkül nem megy. Honpolgárságot kell szerezni. Közben öccse Somogyba került, ő maga meg könnyebb munkára ment, az Erdélyi

Itt áll most György Sándor és segítőkéz kéze váé

A gépek iránti olthatatlan szerelme nemcsak üres sóhajtozásban, álmodozásban merült ki. Megismerte, megszerette és képzelete hatáimába kerítette őket. Megcsinálta az egyik nagy gyorsajtó kicsinyített mását fából, de úgy, hogy működött, nyomtatott is. S az első nyomtatvány, amit elkészített rajta, így szól:

Tanulni akarok! Kérem pártfogásukat!

Ez a fából készült kis nyomdagép, amely a maga naivul másolt primitív-ségében is elárulja a székely gazdálkodó szívében égő olthatatlan tüzet, beszédes bizonyítéka annak, hogy György Sándorral érdemes, sőt kell is foglalkozni. Iparos lesz belőle, de rék, hivatásának élő magyar iparos

A napokban nyílik meg

Major György
fényképészeti műterme, szaküzlete és amatőr-laboratóriuma
Rákóczi-ut 13.

hány nap múlva már tudta, hogy keserves hónapok, keserves évek következnek. Mert tengerésznek vitték el György Sándort Galacba, ahol négy évet töltött el, kemény négy évet. Később ide hívták be öccsét is, aki egy román őrnagy tisztiszolgája lett. Ide járt el Sándor öccséhez vasárnaponként. S egyszer, amikor az őrnagy azon fogta őket, hogy egymással magyarul beszélnek, leszárdta őket, sőt az öccsét meg is pofozta. Ez a nagy szégyen érlelte meg bennük a szökés tervét.

— Téstvér, ha egyszer innen elszábadulunk, többet nem jövünk vissza — ez volt a nagy terv. És 1941. decemberében valóra is váltotta a nagy tervét. Hazamentek szabadságra és többet nem mentek vissza, hanem Marosvásárhelynél átjöttek szép Magyarországra...

Litográfia üzemébe szegődött el segédmunkásnak. Itt tanult, dolgozott, figyelt, okoskodott. Szerelmese lett a gépeknek, annak az egész csodálatos világnak, amely megtöltötte képzeletét, akaratát képekkel, tervekkel, vágyakkal.

Megfigyelte a gépek szerkezetét, működését: és az őt elemit végzett gazdálkodólegény elhatározta, hogy mesterséget tanul, iparos lesz.

Csak módot kell keresni, hogy az lehessen. Ha van eset, amikor a paragrafusok szigorú betűjét az élet követelményeihez kell igazítani, akkor György Sándor esete az.

Megható György Sándor igyekezete, amellyel szándékának és vágyakozásának megalkotását állítja elénk. A kis miniatűr nyomdagépen kívül gipszből készült honvédszobrot is készített. Megkapó a gondolat, amit a szobor kifejez és feltűnő az az ügyesség, leleményesség, tehetség, amellyel elkészítette. De festménye is van György Sándornak. Nem akar ő egyebet ezzel sem, csak azt bemutatni, hogy nem üres álmodozás az, amit akar. Van benne tehetség. Nem szeretlen azonban a vágya. Nem akar művész és világhíresség lenni. Csak egyszerű iparos. Majd azután megmutatja ő, hogy mit tud.

Ez pedig nem sok. Ennyit elvárhat György Sándor a magyar közösségtől, amelynek nagyon sok olyan iparosra lenne szüksége, mint amilyen György Sándorból lesz. Mert lesz belőle iparos, ezt tudjuk, ezt megérezzük már most. Ez a tehetség, ez az erős akarat nem veszhet el. Megindult már érdekében a közbenjárás. Valehogy sikerülni is fog. Mi is csak annyit kérünk, hogy az illetékesek, akikhetnek valamit érdekében, akiknek kezébe van letéve György Sándor sorsa, azok tegyenek meg mindent az érdekében. Megérdemli megcsolgálja a magyar hazának...

Polyák István.

Megrendezik az idén is az Országos Protestáns Napokat

Az Országos Bethlen Gábor Szövetség, mint a magyar protestáns társadalom legnagyobb szervezete, ebben az évben is megrendezi Budapesten október 31-től november 12-ig az immár hagyományossá vált Országos Protestáns Napokat. A Napok keretében a Vigadóban és a protestáns templomokban rendezendő emlékünnepeken kívül ünnepi istentiszteletek lesznek. Cserkész- és leventéünnepek a Vigadóban, majd koszorúzó-futárlánc a protestáns nagyok emlékművéhez; a Magyar Bibliatársulat alakuló közgyűlése, a Magyar Evangéliumi Munkásszövetség konferenciája, közös protestáns evangelizációk, protestáns asszonykonferencia, a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság irodalmi délutánja, Protestáns Irodalmi- és Művészeti, különböző evangélikus társadalmi egyesületek és testületek gyűlései, végül rádióelőadások töltik ki a Napok gazdag rendjét.

Új szabályok szerint átszervezik és átképezik a tűzoltóságokat

Az Országos Tűzrendészeti Felügyelő rendelettel intézett az ország valamennyi tűzoltóságának vezetőihez és intézkedett a tűzoltóságok átképzése és átszervezése iránt. Ez a folyamat az új szabályok alapján megy végbe. Az átképezésnek és az átszervezésnek a jövő év március 1-ig mindenütt be kell fejeződnie, hogy azonnal a tűzoltóságok szakszerű és surlódásmentes együttműködése biztosítható legyen. A helyüzminiszter a rendkívüli helyzetre való tekintettel hozzájárult a tűzoltói létszámok kiegészítéséhez és az üresedésben lévő tűzoltói állások azonnali betöltéséhez. A Köztisztasági Hivatalokat sok városban a hivatásos tűzoltóságok vezetése alá helyezték. Ezzel kapcsolatban célszerűnek mutatkozik, ha a köztisztasági hivatalok személyzetét testületileg beléptetik a helyi önkéntes tűzoltóságba és a középiskolai végzettséggel rendelkező tisztviselőket önkéntes tűzoltótisztekké, az önkéntes tűzoltó tiszthelyettesekké, az egyéb személyzetet pedig önkéntes tűzoltóvá képezik ki. Az egész országban egyidőben egységes elvek szerint tűzoltótanfolyamokat rendeznek, amelyekben a hivatásos és az újonc tűzoltók a leggyorsabb és a legkötelesebb kiképzést kapják. (Magy. Tud.)

ARANY JÁNOS HALÁLÁNAK 60. ÉVFORDULÓJÁN ÜNNEPSÉGET RENDEZNEK NAGYKÖRÖSÖN. A Magyar Tudósító jelenti: Október 22-én lesz 60. éve, hogy Arany János meghalt. A nagykorösi Arany János Társaság elhatározta, hogy október 25-i, vasárnapi felolvasóülsét az évfordulónak szenteli és a műsor minden száma Arany János emlékéül szolgálja.

Szőrmék, bundák

nagy választékban

HALÁSZ IMRE

szőrme üzletében

Kazinczy Ferenc u. 4. Telefon: 18-90.
(Színház mellett)

Javításokat felelősséggel pontosan eszközöl

Önkormányzati jogok csökkenése

(Második cikk. *)

Írta: Dr. Paál Árpád

Mint a mult cikkünkben említettük, a régi történelmi Magyarország utolsó szava az önkormányzati tisztviselők alkalmazási módjára nézve az volt, hogy a választási rendszert fenn kell tartani. Az 1891-ik évbéli kísérletet, mely az önkormányzatok által vitt országos közigazgatást átalakítani és egyúttal központosítani akarta, — az 1907-ik évi törvényhozás tüntető hangsúlyozással törölte a magyar törvénytárból. Ugyanabban az évben, a 60-ik törvénycikk útján, a városi és megyei törvényhatóságok önkormányzatai védelmére még a közigazgatási bíróság hatáskörét is jelentősen kiterjesztette. E cikk szerint közigazgatási bíróság előtti panasznak van helye, ha a kormány, vagy annak bármely közege a törvényhatóságok törvényes hatáskörét sérti, tőlük valamely hatósági jogot törvényellenesen elvon.

Az önkormányzati hatáskör sérelmének ilyen általános megjelölése mellett az 1907. évi 60. törvénycikk megkülönböztetve felsorolja az olyan eseteket, mikor a kormány, vagy miniszter a törvényhatóság határozatát megsemmisíti és maga határoz; mikor a törvényhatóság szabályrendeletét maga módosítja, vagy e szabályrendeletet maga állapítja meg; mikor a törvényhatóság helyett ezek területén is maga viszi végbe a felsőbb intézkedések végrehajtását. További különös esete még az önkormányzati sérelmeknek, ha a kormány a vármegyei tisztviselők és a községi jegyzők illetményeihez szükséges állami hozzájárulásokat elvonja. Ugy ezekben, mint általában az összes egyéb önkormányzati hatáskört sértő esetekben a törvényhatósági közgyűléseket illeti meg a panasz joga, sőt a közgyűlési tagok összes számának felerősze is élhet ezzel a joggal. És a panaszló közgyűlést a főispán helyett a törvényhatóság első tisztviselője (alispán, polgármester), vagy ezek helyettese is összehívhatja.

Ezt az önkormányzat-védő rendszert még érdekesebben egészíti ki a hatásköri bíraskodásról szóló 1907-ik évi 61-ik törvénycikk, mely a bírósági és közigazgatási hatáskörök összeütközése esetére úgy rendelkezik, hogy a minisztertanácstól elveszi a döntési jogát, s a Kúria és a Közigazgatási Bíróság bírásából állít össze egy legfelsőbb bíróságot. Az illető törvény ez új magas intézmény útján kívánta biztosítani, hogy a kormány a maga körébe ne vonhassa az önkormányzati panaszjogok elintézését. Látnivaló e fölépítés nagy méreteiből, hogy a magyar törvényhozás a központi kormányhatalom minden esetleges túlsásával szemben mennyire biztosítani kívánta a vidéki önkormányzatok alkotmányos hatáskörét. Az előző években, 1905-ben és 1906-ban nagy küzdelem folyt a központi kormány és a vidéki önkormányzatok között éppen ezekben a hatásköri kérdésekben: ennek a küzdelemnek a végső tanulságait vonták le az említett törvények. Alkotmányvédés jelentőségével kívánták erősíteni az önkormányzatokat.

Az 1914—1918-iki világháború, s az

*Első cikk a Magyar Lapok 1942. okt. 19-iki 235-ik számában.

utána következett országomlás azokat a régi alkotmányvédelmeket a történelmi ködösség távolába toltta. Hagyománytiszteletként valami emléke megmaradhatott az önkormányzatok egykori védelmének, de az ország egész szerkezetének rombadőlése nemcsak porfelhőt támasztott a omok fölött, hanem földrengéses szakadékok is a multtal szemben. Az osztrák-magyar nagyhatalmi rendszerbe tartozásunk is megszűnt, s megszakadt a Habsburg-házzal való sokszázados kapcsolatunk is, ami pedig a multban leginkább okozta, hogy vidéki önkormányzataink örökké alkotmányvédő feszültségben állottak. A megmaradt csonka-országban valamilyen új alkotmányosságot kellett kiképezni melyben az állam a belső önállásnak jobban mondva: az önmagára utaltságnak, a magára hagyottságnak elvi alapjaira helyezkedett, de egyúttal egy egész környező világ ellenséges leselkedésével állott szemben. Központi hatalmunk tisztán a magunké lett, de éppen a környező sok kérdésesség miatt görcsösebb összefogásra szorult rá, hogy belső erővé és fenntartó életgerinccé tudjon válni.

Igy állott elő, szinte életösztönös idegmozgással, hogy a központi hatalom egyre jobban túlnövekedett a vidéki önkormányzatok fölött. Ebben a magunkba markoló idegállapotban a régi Magyarország önkormányzatvédő berendezkedése időszerűtlen szabadságbeli tágasságnak látszott, s akik az országvezetést vállalták, a magukhoz

igazodás szorosabbá tételét mindinkább intézményessé fejlesztették. A vidéki önkormányzatok mindinkább a központi hatalom közvetlen szerveivé lettek, s viszont a főispánok is a kormány képviselői helyett mindinkább a vidéki közigazgatás vezetőivé váltak. Az önkormányzatok első tisztviselőinek a hatáskörét vették át s ezek az első tisztviselők (alispán, polgármester) mindinkább abba a helyzetbe szorultak vissza, hogy csak helyettesei legyenek a főispánoknak. Ehhez az önkormányzat-helyesbítő átalakuláshoz idomult a törvényhatósági közgyűlések egyre jobban elhalványuló hatásköre, az államigazgatás vidéki szakközegeinek mind határozottabb benyomulása a megyei és városi önkormányzatba, s egyúttal az önkormányzatoknak mind névlegesebbé válása.

Ezt a folyamatot láthatjuk fejlődésnek is, ha a központi hatalom irányában való szervezés az a szempont, amit szükségesnek tartunk. Viszont láthatjuk ugyanezt az alakulást visszafelé fejlődésnek is, ha az önkormányzatok igazi megerősödését vesszük követendő szempontnak. Az bizonyos, hogy ennek a fejlődésnek (vagy visszafelé fejlődésnek) a logikájába tartozott bele, hogy az önkormányzati testületekben a tisztviselők kiválasztása mindinkább átment a központi kormány hatáskörébe. Már a csonkaország területi gyarapodásainak megkezdődése előtt hol szórványosan, hol szükségrendeleti intézkedésekkel, hol

az előző esetek példájának mind sürűbb követésével szokássá kezdett lenni az, hogy az önkormányzati választások helyett állami kinevezésekkel alkalmazták a tisztviselőket.

Következtek a területi visszacsatolások, mikor is az önkormányzati tisztviselők kinevezése, központi kormányzati intézkedéssel való alkalmazása általános eljárás mód lett, s előállott az a helyzet, hogy a megnagyobbodott ország háromnegyed részében a megyei és városi tisztviselők alkalmazási módjaként a kinevezési rendszer lett szokássá. Az országnak csak alig egynegyed részében maradt meg a törvény szerinti régi választási rendszer. Az alkalmazásoknak ezt a kétféleségét kívánta áthidalni, kiegyenlíteni, egynevezőjű jogalpra hozni az a mult héten megszavazott új törvényjavaslat, mely a kinevezési rendszert az egész országban általános érvényűvé teszi. Formailag ilyen egységre törekvés, az eddig kinevezett tisztviselők alkalmazásának is a törvényesítése. Lényegileg azonban következetes továbbfejlődés abban az irányban, mely az országcsönkulás történelmi katasztrófája óta mindig a központi kormányzatot igyekezett erősíteni, még a vidéki önkormányzatok hatásköre rovására is.

Láttuk, hogy az országcsönkulás előtt, a régi Magyarországon, legalább is a nagy katasztrófa előtt utolsó évtizedben, volt valami tüntető fölriadás az önkormányzati hatáskörök érdekében. De ezt inkább az akkori alkotmányfelfűtés diktálta, s az akkori alkotmány helyébe a közelmult két évtized világváltozásai és az ország új felocsúdása valami új alkotmányfejlődést hozott. Kérdéses, hogy vajon ez új alkotmányfejlődéssel egyeztethető-e az önkormányzatoknak az az erősítése, ami a régi Magyarországon szükségesnek mutatkozott. De éppen úgy kérdéses, vajon az új alkotmányfejlődés is nem szorul-e szélesebb megalapozásra, s a vidéki önkormányzatok átértézt, meggyöződéses, belső idegzetből dolgozó védelmére. Erre a második kérdésre, jó átgondolás után, csak igennel felelhetünk. És ezzel megfeleltünk arra is, hogy új alkotmányfejlődésünkkel összeegyeztethető-e az önkormányzatok erősítése. Igenis, összeegyeztethető, sőt éppen alkotmányvédés okából ezután is szükséges.

De persze alkotmányvédésnek nem azt akarjuk érteni, hogy tüntető gyűléseket tartunk, vagy közjogi érvelések remekműveivel panaszokat adunk be, hanem értjük azt, hogy az önkormányzatokban a vidékek minden helyi néperajze összegyűl, gazdasági és szellemi hatalomként a népet összetartja, önként való közérdekű teljesítményekben együtt működött. Mindezzel olyan belső lelki közösséget is fejleszt ki, mely minden egyesre vonzó erőt gyakorol, szeretet növel a lakóhely, az otthon, s a környező helyi társadalom iránt. Létrehoz így valami olyan önálló képességet, mely az illető önkormányzati területen kiküszöböli a nyomort, a szegénységet, az irigységet, gyűlöletet. Az ilyen önkormányzat aztán meg tud küzdeni minden kívülről jövő támadással, minden olyan romboló áramlással is, mely világnézetek nevében akar országok ellen fordulni. A saját erejükkel megtelt önkormányzatok, a saját belső összefűgésükkel és összetartással tökéletesse lett vidéki társadalmak, együttvéve az országot is erőssé tudják tenni, s önállóvá

Vidám tündérsereg műhelyeinkben

A kereskedelmi leányiskola növendékei meglátogatták szerkesztőségünket és a nyomdát

A kereskedelmi leányiskola növendékei üzemtanulmányozó látogatást tettek tegnap délelőtt a Szent László nyomdában és a Magyar Lapok szerkesztőségében. Nem tartozunk a komor intézmények közé, az elcsépezt szólomoknak se vagyunk éppen kedvelői, mégis kikíváncsokulunk a közhely: napsugár lapokodott be hozzánk ezen a felhős, hűtős októberi délelőttön. A vidám leányhad, két fiatal tanárnő vezetésével előzönlötte a nehéz nyomdafestékszagú géptermetet, és a szedőtermet, az ólomgözsös öntödét, a rotációs gépszörnyeteg csörömpölő zakatolástól hangos otthonát és a lapszétküldés csirizillatu helyiségét s nagy érdeklődéssel figyelték a művezető előadását a szedő és nyomó gépcsoport működéséről, a kőrforgó gép elkápráztató teljesítményeiről és általában arról, hogyan lesz a kéziratok krizsz-krakszos halmozából rövid néhány óra alatt csinosan kiállított, szépen összehajtogatott újság.

Apróra el kellett magyarázni mindent, nem turték el felületes elmagyarázásokkal s pontosan feljegyezték a szak kifejezéseket, amelyekkel eddig még alig találkoztak, mintha mindnyájuk nyomdászoknak készülnék volna titkos álmaikban. Be akartak hatolni a szedés, a tördelés, a matrica- és öntvénykészítés rejtelmeibe, tudni óhajtották, mi az a „kefe” és hogy miként helyezkedik el az oldalban a klisé... A korrektor asztala mellett sem haladtak el

közömbösen, a segéd munkások teendői iránt is lázasan érdeklődtek s rotációs-gép ördögös működésének oly tartós csodálattal adóztak, hogy alig lehetett őket továbbterelni innen.

Azán elárastották a szerkesztőséget és éles bepillantást óhajtottak nyerni a lapszerkesztés előttük oly titokzatosnak tetsző boszorkánykonyhájába. Ezer kérdésre kellett választ adni a szerkesztőség tagjainak. Hogyan működik a hirtelenséggel, milyenek a reszort beosztások, hogy szerzik értesüléseiket a riporterek, milyen összeköttetések vannak a hatóságokkal s hogy lesz például egy utcai balcséből, egy betörésből vagy öngyilkosságból nagy rendőri riport... Kulisszatitkokra is kíváncsiak voltak, a színházi rovat különösen foglalkoztatta képzeletüket s még a politikát sem hagyták figyelmen kívül.

— Talán újságíróknak készülnek valamennyien? — kérdeztük őket, mikor már kezdünk kimerülni a válaszadásban.

— Nem. — sugta meg egy huncutszemű kislány, — de ezt az órát még el szeretném bliccelni, mert éppen mennyiségben dolgoztatás lenne... Tessék még mesélni valamit...

De függetlenül ettől a kis, diákos csalafintaságtól, a legnagyobb komolysággal megállapítható, hogy a kereskedelmi leány növendékeinek bájos serege fontos és alapos ismereteket szerzett ezen a tanulmányúton.

minden támadó, vagy elnyelni akaró világarámlással szemben.

Csonkamagyarországnak volt már tapasztalata bolsevista központi kormányzattal szemben is. Tudjuk, hogy bizony a központi kormányzat gépezetét ezek a felelőtlen elemek is kézbe tudták venni, s minél jobban központosított valamely kormányrendszer, annál könnyebben prédájává lehet minden szélsőségeknek. De Csonkamagyarországot akkor, legnagyobb összetöröttségében is, a falvak és a vidék gazdálkodó népének egészséges ellenállása meg tudta menteni attól, hogy a bolsevista szélsőség ura lehessen fölötte. Ez a történelmi tapasztalatunk arra int, hogy a magyar népből önfenntartó őserő van, amit nem bizalmatlansággal kell kezelni, hanem a helyi önkormányzatokban a közérdekű kérdésekkel való folytonos foglalkozásra kell szoktatni. A nemesi önkormányzatok helyét Magyarországon 1848 után nem a széles néprétegek önkormányzata foglalta el, hanem inkább valami átmeneti társadalmi rétegződés. Ezt a történelmi fejlődésbeli hiányosságot ki kell pótolni az igazi néperők önkormányzati érvényesülésével.

Történelmi szükségesség, hogy minden vidék helyi életében a legalsóbb, a legmélyebb néprétegek erőit előhívjuk, s a helyi önkormányzatokban valóságos tartalommá tegyük. Ahogy a török hódoltság ideje alatt a magyar alföld összemenedült népe a „paraszt vármegyé”-ben meg tudta menteni magát, s megtudta alapozni az alföldi nagyvárosok jómódú, dolgozó és izmos életét, — abban megvan a múlt bizonyossága is, hogy jövőt is lehet csinálni ezzel a történelmileg annyira kipróbált néperővel. Ebben való bizással talán a Trianon utáni fejlődésben is több szerepet lehetett volna adni a helyi önkormányzatoknak. A visszatért országrészekben is megvolt a sok jó tapasztalat a vezetők kiválasztására és a helyi ügyeknek az ország vérkeringésébe való átkapcsolására. Ezek iránt csakugyan érdemes több bizalommal lenni.

Mindenesetre a valóságos önkormányzatokban való fejlődés sok olyan alkalmatlanságot kiküszöböl, amit a központi kormányzat a legjobb akarrattal se tud elhárítani. Minél több hatalmat, feladatot és munkát bízunk rá, annál kevésbé tudja azt jól elvégezni. Helyette csak a bürokratizmus tultengéseit szaporítja. Ennek a bürokratikus tultengésnek is egyetlen kiküszöbölése a helyi néperők igazi igazságtudat el tud intézni, abból nem lesz panasz, nem lesz szövevényes akta, nem lesz az élettől megszűjtő ügyintézés, mely a hivatalok egész sorozatát dolgoztatja. Az önkormányzatok egészséges önbizalma helyszerező odaadása, a bajokkal megküzdési tudó összetartása az, ami az ország közigazgatásába okvetlenül el tudja hozni az igazi, s a leghatásosabb egyszerűsítést. Azt, amit a közmondás is úgy fejez ki, hogy „segíts magadon s az Isten is megsegít.” Népeink igazi önkormányzata nem egyéb mint népeink képesítés arra, hogy önmagán segítsen.

FÉRENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

Minden adatot közölnek az iparhatóságok az ügynökökről az értelmiségi kormánybiztosnál

Szigoruan ellenőrzik minden esetben a zsidótörvény megtartását

Budapestről jelentik: A kereskedelmi miniszter leiratot intézett a II. fokú iparhatóságokhoz, hogy utasítsák az alárendelt iparhatóságokat: az ügynöki arcképes igazolókönyv tárgyában kiadott rendelet végrehajtása során a szolgálati viszony adatait (a munkaadó nevét, cégét, telephelyét, lakóhelyét, foglalkozását a vállalat tárgyát, a munkavállaló nevét, lakóhelyét és a szolgálati viszony kezdetét) minden esetben az értelmiségi munkanélküliség ügyének kormánybiztosával haladéktalanul közöljék. A már kiadott arcképes igazolókönyvekre vonatkozó adatokat kimutatásba foglalva pótlólag kell az értelmiségi kormánybiztoshoz megküldeni. Ha

az értelmiségi kormánybiztos megállapítja, hogy a bejelentésben foglalt adatok a valóságnak nem felelnek meg, az arcképes igazolókönyv bevonása és további eljárás végett az iparhatóságot értesíti. Az értelmiségi kormánybiztoság emellett ilyen esetben a zsidótörvény megszegése miatt is büntetőeljárás tétessék folyamatba. Az alkalmazott ügynököket is figyelembe kell venni a zsidótörvény alapján meghatározott arány megállapításánál és az esetleges visszaélések megállítására végett szükséges hogy a kiadott ügynöki igazolásokról az értelmiségi kormánybiztos is tudomást szerezzon. (Magy. Tud.)

Hangversenyen mutatkozik be Nagyváradon a híres berlini Dahlke-Trio

A német zeneirodalom legszebb műveit mutatják be október 29-én a trio tagjai

Nagyvárad. Saját tud. Kiemelkedő zenei eseménye lesz Nagyváradnak a müncheni Német Akadémia nagyváradi lektorátusának rendezésében sorra kerülő nagy hangverseny, amelyen a híres berlini Dahlke-Trio mutatkozik be zenekedvelő közönségünknek. Nagyvárad zenekedvelő közönsége még jól emlékszik arra a hangversenyre, amelyet a Lektorátus a szilvási vonósnyegyes közreműködésével rendezett. A mostani hangverseny méltán sorakozik az elmúlt rendezésekhez.

A trio tagjai Prof. Julius Dahle (zongora), Prof. Walter Schulz (cselló) és Prof. Alfred Richter (klarinét), valamennyien a német zenei élet kiválóiságai. A hangverseny műsorán szerepelnek Mozart, Schumann, Schubert, Weber és Beethoven remekművei. A hangverseny a Református Kulturpalota dísztermében lesz október 29-én, csütörtök este 7 órai kezdettel. Jegyeket a Nemzeti Könyvkereskedésben lehet elővételben kapni. Az árakat a Lektorátus mérsékeltén állapította meg, hogy minél többen gyönyörködhessenek a kiváló trio művészetében.

Hankiss János dr. a Nagyvárad Szabadegyetem első előadója

Csütörtökön délután 6 órakor lesz az ünnepélyes megnyitás

Nagyvárad. Saját tud. Illusztris előadó áll folyó hó 22-én, csütörtök délután a magyar tudományosság kérdéseiről érdeklődő váradi közönség elé: Hankiss János dr. a nagyváradi Szabadegyetem igazgatója, a debreceni gr. Tisza István Tudományegyetem francia nyelvi és irodalmi tanszékének tanára. Hankiss a tudományos élet egyik legmozgékonyabb alakja. Tevékenységének köre igen széles: irodalomtudó, író, szerkesztő az országos iskolán kívüli népművelés egyik legfőbb szellemi irányítója. A népművelés céljait a leg gondosabb módszerességgel szolgálja a Magyar Lélek című folyóirata, amely ötletekkel, anyaggal és főképp olosó és cél-szerű kiadványokból látja el a népművelési előadások szépszámu táborát. Lelkes irányítója annak a nagy és jelentőségben egyedülálló mozgalomnak, amely az értéktelen, mákony szerűen kulturálató ponyvát száműzi s minden magyar kezében értékes, irodalmi szempontból a bírálatot kiálló olvasmányt, sőt filléres klasszikust ad. Hankiss János kezében van, vezetése alatt működik az európai hírű debreceni Nyári Egyetem,

amelynek hallgatói közt finn testvéreink mellett ott látni Európa minden nemzetének fiait, sőt távoli japánokat is. A Nyári Egyetem előadásorozatai, amelyek változatosságukkal és alaposságukkal minden résztvevőre a legjobb benyomást tesznek. Hankiss professzor szerző, irányító képességét dícsérik.

Munkásságának legújabb bizonyítékaként nem régen jelent meg két műve: az *Ünnepnapok munkája és az Európa és a magyar irodalom című*. Ez az utóbbi mű különösen időszerű. A kiváló előadó szabadegyetemi előadása is ebben a tárgykörben mozog. (A magyar irodalom európaisága.)

Az új Európa építéséről is sok szó esik. De még nagyjában tisztázatlan, hogy milyen lelkiség építheti föl és tarthatja meg. Elsőrendű szükséglete tehát a mai emberiségnek, hogy számba vegye: az egyes nemzetek mit adtak és mit adhatnak ehhez a szellemiséghez. A magyar irodalom mindig ebben az értelemben is európai irodalom volt. Sok nagy nemzet irodalma elmarad mögötte ebben a tekintetben.

Ilyen szempontból tekinti át irodal-

munkát Hankiss János dr. akinek előadása bizonyára értékes, szép élmény lesz Várad értelmiségének.

A Szabadegyetem vezetősége közli, hogy a Szabadegyetem ünnepélyes megnyitása és az első előadás október 22-én, csütörtökön délután pontosan 6 órai kezdettel lesz a városháza dísztermében. A megnyitó beszédet dr. Soós István polgármester tartja. Előadó Hankiss János dr., az előadás címe: *A magyar irodalom európaisága*. A szabadegyetemi előadások hallgatása díjtalan. Azokra beiratkozni nem kell.

Legalább 2 fillért az árváknak!

Valami belülről sürget, hogy az árvák nevében néhány sorban megírjam a köszönetemet azoknak, akik adtak jószíval, mosolyogva, azoknak, akik nem voltak restek kigombolkózni vasárnap a csunya, októberi őszi esőben.

De szeretném, ha azok is olvasnák írásomat, akik nem adtak. Akik úgy könnyedén odavetették, hogy esik az eső, sürgős a dolguk... Ezekkel szeretném valahogy megértetni, hogy a szívünket és a zsebünket a csunya esős időben is ki kell nyitni. A jótékony szokásaira nem csak a nyarat adta az Uristen, az irgalom kérő szavát éppen ebben a csunya, tél előtti időben kell, hogy meghallgassa minden ember.

Hiszen árváknak, értatlan, drága gyermekeknek, a haza jövő katonáinak, hőselkü jövő anyjának gyűjtöttünk.

Az egyik gyűjtő urnánál két óra alatt nagyon sokat láttam. Ennél a gyűjtésnél jobban megmutatták magukat az emberek, mint más alkalommal, amikor nagyobb volt az erkölcsi lényesség.

Jöttek, mentek, többnyire rohanva. Fájó szívvel láttam a közömbös, hideg arcokat, a süket füleket, a gyáva állanásokat, a heletemetkezést egy-egy újságba... Csak néhány fillért az árváknak — kértem — és nem tudom, hogy a szülő esőben csakugyan annyira leköthette-e olvasóinak figyelmét az a zöld sport-újság, hogy nem is hallották meg a kérő szót? Én nagyon sportszerűtlennek találtam magartatásukat!

Jöttek és adakozás nélkül mentek el előttünk — nagyon szomorú szívvel állapítom meg most utólag is — legtöbbször a jól, utolsó divat szerint öltözött hölgyek. — ruzsások, hernyóselyem harisnyások, kapucnis kabáttal. Nagyon szégyeltem magam helyettük, mert csak minden huszadiknak volt szíve s a többi tizenkilenc nem hallotta az árvák segélykérő szavát. Mikor láttam ezekben a divat- és kozmetikai cikkek által „kimerített áldozatkészégű” hölgyeknél a kérő szót eredménytelenségét, nem minden célzatosság nélkül már csak „legalább két fillért az árváknak” kértem. Pirulva kell leírnom, hogy legtöbbször még így és ennyit sem adtak!

Amit irtam tulajdonképpen köszönet az árva kisfiúk, kislányok nevében azoknak a bácsiknak és néniknek (az utóbbiak legtöbbször kendőt viseltek), akik adtak és szívesen adtak. Egy-egy értatlan, édes mosolyvirágot küldünk mindegyiknek.

Azok, akik nem adtak — ha tudtak volna adni — gondoljanak arra, hogy ha könny maradt — mert maradt — az árvák szemében, ők is hibásak, hogy nem igyekeztek letörölni.

S. K.-né.

Olvassa és teressze a Magyar Lapokat

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.
ELOFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 30,
 félévre 15, egy óra 2.50 pengő.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

MEGALAKULT A NAGYKÁROLY ÉS VIDÉKE HITELSZÖVETKEZET IGAZGATÓSÁGA. A Nagykároly és Vidéke Hitelszövetkezet, amely a román megszállás alatt 1936-ban alakult és Kaplony székhellyel Concordia néven működött, most Nagykároly és Vidéke Hitelszövetkezet cég alatt új alapszabályai értelmében átalakult és mint az OKH tagja fejt ki igen eredményes működést. A néhány nap előtti közgyűlésen megalakult a szövetkezet új igazgatósága, amelynek tagjai: dr. Kölcsey Ferenc elnök, Tarczynski Kázmér igazgató-elnök, dr. Friedl István, Borostyán Ferenc, Bereczky Lajos, Janitzky György, Kerekes Bertalan, Komódy Lajos, Kovács Félix, Láng György, Matuska István, Sterk Söljóm Imre, Schrádi Márton. A felügyelő-bizottság elnöke dr. Tatár Andor lett.

November 4-én tárgyalják Pápen me-renylőinek újrafelvett ügyét. Istanbul-ból jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: A Pápen nagykövét me-renylői elleni pörben a semmitűszék tudvalevően megsemmisítette az első-foku bíróság ítéletét. A pörben az új tárgyalás kezdetét november 4-re, szerdán délelőttre tűzték ki.

ELNÖKI TANÁCSÜLÉST TART A LÉGOLTALMI LIGA NAGYVÁRDI CSOPORTJA. Nagyvárad. Saját tud. A Légoltalmi Liga nagyváradai csoportja október 23-án, délután fél 6 órakor a Tűzharcos Szövetség nagytermében (Széchenyi-épület) elnöki tanácsulást tart, amelyen foglalkoznak újonnan belépett tagok felvételével, az elmúlt félévben végzett munkáról, az anyagi helyzet-jelentésről, tisztviselők és alkalmazottak díjazásának rendezéséről és hivatalos helyiségek biztosításáról.

Legújabb típusú rádiók
Kerékpárok, varrógépek
 részleteire is. **PALFFY JENO**
 Kúthne-terakat **Mussolini-tér 16. - TELEFON 15-24**

VITÉZAVATÁS. Csikmadéfalvi Istvánffy József m. kir. főerdőtanácsos, beszercei erdőigazgatót folyó hó 14-én vitézzé avatták.

Főiskolák lettek a kolozsvári és mosonmagyaróvári gazdasági akadémiák. A MTI jelenti: A mezőgazdasági főiskolák szervezetének újabb szabályozása értelmében a kolozsvári és mosonmagyaróvári gazdasági akadémiák főiskolák lettek.

BAJTÁRSI PARANCS. A csütörtökre hirdetett választmányi gyűlés közbejött akadályok miatt elmarad. Elnökség.

PÉNTEKEN TERJESZTI BE A PÉNZÜGYMINISZTER A JÖVŐ ÉVI KÖLTSÉGVETÉST. Budapesti Értesítő jelenti: Remény-Schneller Lajos pénzügyminiszter a ház pénteki ülésén be-terjeszti a jövő évi költségvetést.

PÁLYÁZATOK A HONVÉD SZERTISZTEKNÉL. (MTI.) A honvédelmi miniszter a honvéd szertiszteknél betöl-tésre kerülő vasipari végzettséghez kö-tött helyekre pályázatot hirdet.

ATLÉTIKAI VERSENY NAGYVÁRAD BAJNOKSÁGÁÉRT Nagy sikerű-nek ígérkezik vasárnap a Kolping-Egyet-értés rendezésében lezajló atlétikai ver-ésény, amelyre eddig a KAC, Esta Sun és az NSE, valamint a Kolping-Egyet-értés atlétái indulnak. Reméljük, hogy az érdekes idényzáró versenyt nagy közön-ség fogja végig nézni. A rendezőség.

Rómának 1 millió 457 ezer lakosa van. Rómából jelentik: (MTI) A Stefani Iroda jelenti: Hivatalos statisztikai adatok szerint augusztus végén Róma lakosságának száma egymillió 457.390 volt.

BANKJEGYBEVONÁSOK A NÉMET BIRODALOMBAN. A Német Nemzeti Bank rendelkezése folytán decem-ber 15-éig a 10, 50, 100, 500 és 1000-es címletű Renten-Márkákat be- vonják. Miután ezeket a címleteket a Német Birodalomban ezen az időpon- ton tul nem fogadják el, azért a ma- gyar bankok sem fogadják el és tilt- ják be.

MEGGYÓGYULT A DÁN KIRÁLY. Kopenhágából jelentik: (NTI) A dán ki- rály állapota kielégítő, rövidesen el- hagyhatja a kórházat.

MEGNYITOTTA A „FANTO” SZAT-MÁRI TELEPÉT. A „Fanto” Egyesült Magyar Ásványolajgyárak Rt. új ásvány- olajtelepet nyitott Szatmárnémetiben, a Batizi-utca 4. szám alatt, ahol minden- fajta ásványolajterméket, műszaki zára- dékot, valamint mezőgazdasági gépek hajtására kedvezményes adóttételű á- sványolaj termékeket tart állandóan rak- táron.

Modern BUTOR olcsón kapható MEZEINÉL
 Szabadság-utca 12. és Szacsav-utca 48. Hálók, kombináltsohok előszobák, konyhák.

ÚJ LÉGIPOSTAI TÁJÉKOZTATÓ JELENT MEG. A postavezérgazgató- ság új légipostai tájékoztatót bocsá- tott ki, amelyben közli, hogy ezidő- szerint Budapestről mely külföldi ál- lamokba közlekednek léginostát to- vábbító járatok. Eszerint Budapestről 9.20 órakor Zágráb—Velence—Mi- lánó felé, 9.50 órakor Belgrád—Szó- fia—Athén felé, 12.05 órakor Bécs—Berlin felé, 13.10 órakor Arad—Bu- karest felé és 15 órakor ismét Bécs—Berlin felé közlekednek légi-posta-já- ratok. Vasárnap a járatok nem köz- lekednek. Légi-posta ügyekben leve- lekkel kapcsolatban a Budapest 72. és 20. számú, csomagokra vonatkozó- lag a 78. számú postahivatal ad kö- zelebbi felvilágosításokat. (Magyar Tudósító.)

Kétméteres mammutagyarra bukkantak a szeretfalvi vasútépítésnél. Kolozsvárról jelentik: (MTI) A szeretfal- vi vasútépítés közben az egyik át- eresztő építési munkálatai során egy kétméter hosszú mammutagyarra bukkantak. A gondos kiemelés dacára is három darabra tört szét az agyar. A lelet felküldték a Nemzeti Muzeu- mnak. A vasútépítés folyamán több he- lyen találtak megkövesedett halakat és csigákat, ami annak bizonyította, hogy Erdély földje valaha tenger volt.

UNGVÁRRÓL KAP VILLANYT NAGYKÁROLY VÁROSÁ. Nagykároly városa beszünteti házi villanytelepét e megállapodott a Kárpáti Villamosmü- vek Rt.-gal, amelynek értelmében e vál- lalat látja el Ungvárról Nagykárolyt vil- lanyárammal. Az iparügyi miniszter a megállapodást jóvá hagyta. A villany- közvilágítás céljára 120 kilowatt áramot a szerződés tartama alatt 1971 december 31-ig ingyen ad.

KORONA Filmszínházban
 Szerdától
 A magyar filmgyártás legnagyobb sikerű remekműve
A harmincadik
 a legjobb magyar sorsprobléma. Páger legparádésabb szerepe és alakítása
 Somlay Fáy B., Pelsöczy I. Árpád, M. Juhász
 Kedvezményes és szabadjegy vasárnapig nem érvényesek
Jegyelővét mindennap d. e. 11-től
 Szamozott helyek

MEGOLDOTTÁK A SZINES PAPIR- FÉNYKÉP PROBLÉMÁJÁT. A Drez- dában néhány nappal ezelőtt „Film és szín” címen megtartott szakértekezleten a német kémiai ipar világraszóló siker- ről számol be. A színes fényképről most már a fekete-fehér fényképezésben szo- kásos módszerrel tetszés szerinti szá- mban „házilag” is lehet papírmásolatokat készíteni. Éppígy semmi nehézsége sin- csen a régi nagyítógépekkel végzett na- gyításoknak sem. Mint a német kino- technikai társaság elnöke, W. Raths dr. az értekezleten kifejtette, az agfacolor negatívfilm kidolgozásának menete tel- jesen ugyanaz, mint a közönséges filmé. Sajnos a háború alatt nem lehet szó ar- ról, hogy agfacolor filmek és papírok korlátlan mennyiségben kerülhessenek piacra.

Több mint félmillió olasz mozgási szabadságát korlátozzák Amerikában. Puenos-Airesből jelentik: (MTI) A Ste- fani Iroda jelenti: Washingtoni jelen- tés szerint az Egyesült Államokban 6.6 000 000 olasz embernek, akik nem ame- rikai állampolgárok, a minapi orszá- tés ellenére, hogy visszakapják sze- mélyes szabadságukat, továbbra is korlátozzák mozgási szabadságukat. 20 és 6 óra között nem mehetnek az utcá- ra, csak lakásuk és munkahelyük kö- zött közlekedhetnek és csak kivételes esetben mehetnek el 5 mérföldnél na- gyobb távolságra lakóhelyükről.

Kivégeztek egy rabló- gyilkos legényt

Miskolcra jelentik: (MTI.) A tör- vénszék rögtönítelő tanácsa október 3-án kötélláttali halálra ítélte Cece Já- nos holdvai legényt, mert a község ha- tárában egy fiatalkoru társa segítségé- vel leütötte és kirabolta Soltész József gazdát, akitől 70 pengőt vittek el. Szer- dán délután érkezett a miskolci ügyés- séghez a legfelsőbb helyről a döntés, amely utasítást adott az ítélet végrehaj- tására. Koppányi királyi ügyész ma reg- gel fél 9 órakor hirdette ki Cece János előtt a döntést és 11 órakor az állami ítéletvégrehajtó végrehajtotta a halál- s ítéletet.

Folyóirat-szemle

Megjelent a *Magyar Szárnyak*, a ma- gyar repülésügy Jánosy István szerkesz- tésében megjelenő képes folyóirat. A lap az utóbbi időben a magyar társada- lom részéről egyre nagyobb érdeklődé- sre talál érdekes és változatos, egyedül- álló tartalmával. Ez egyben fokmérője annak is, hogy a magyar társadalom lelkeben a repülés ügye és annak fon- tossága megfelelő viszshangot ébreszt.

Az új szám elején Vittorio Mussolini, a Duce fiának üzenetét találjuk: a ma- gyar ifjúságnak szól ez az érdekes nyi- latkozat.

Bisits Tibor repülőezredes légihábo- rus beszámolója ezuttal is tökéletesen hű tükre a nagy világháború, amely- ben a repülés annyira sorsdöntő szóhoz jutott. Vitéz Szentnémedy Ferenc re- pülő-vezérkari ezredes, a lap katonai repülő munkatársa a légierők eddigi szerepét ismerteti az új világháboru- ban. E cikkben a szovjet légihaderőről tudunk meg érdekes adatokat.

Honvédtrepülőink harci tevékenységé- vel kapcsolatban ismét a közelfelderítők érdekes harci élményei kerülnek sorra, valamint egy érdekes leírás a vöröské- resztes repülőszolgálatról. Nagy Dezső főhadnagy írta a felderítőkről a cikket. Radványi Ottó tanár érdekes és egy- szerű módszert ismertet a repülőgépek magasságmérésére.

IDÉZŐ HIRDETMÉNY. A nagyvá- radi kir. Törvényszék P. 4452/1942.2. szám. A nagyvárad kir. törvényszék közhírré teszi, hogy özv. Kálmándy Mihályné felperesnek Gáli György és három társa alperesek ellen szerződés érvénytelenítése és jár. iránt indított pörben a perfelvételre határnapot tűzött és felhívta a feleket, hogy 1942. évi november hó 21 napján d. e. 9 órakor hivatalos helyiségében (Széchenyi-tér 14., II. emelet 92) ie- lenjenek meg, egyszersmind pedig Csörba József és neje Roxin Mária III-IV. rendű alperesek részére, akik ismeretlen helyen tartózkodnak, ügy- gondnokul dr. Gergely Ferenc nagyvá- radi ügyvédet nevezte ki. A bíróság felhívja az ismeretlen helyen tartó- kodó alpereseket, hogy a fent meg- jelölt határnapon és órában megha- talmazott ügyvéd által jelenjenek meg, mert ellenkező esetben az ügy- gondnok fog helyettük eljárni. Nagy- várad, 1942. október 14. Dr. Pávó Pál sk. kir. tszéki bír. A kiadmány hitelűl: *Olvaszhatatlan aláírás sk., s. hivatali tisztviselő.*

AZ ÚJ VASUT MEGNYITÁSA UTÁN IS KÖZLEKEDIK NEHÁNY AUTÓBUSZ SZÁSZRÉGEN ÉS SZERETFALVA KÖZÖTT. A Magyar Tudósító jelenti: Marosvásárhelyen Marton Zsigmond alispán vezetésével értekezletet tartottak a Szeretfalva—Déda között meginduló vasuti forga- lommal kapcsolatos kérdésekről. El- határozták, hogy a vasútforgalom megindítása után a Szeretfalva és Szászrégen között ma közlekedő autó- buszok egyrészt a szükségletnek meg- felelően, továbbra is forgalomban hagyják. Ezek a járatok azoknak a falvaknak a lakosságát szállítják majd, melyeket nem érint a Szeret- falva—Déda vasutvonal.

Egy két az anyakönyvek tüskéiben

SZÜLETÉS. Lénárt Lajos m. kir. csendőrtisztihelyettes leánya Mária, Zsuzsanna. Perlaki Ferenc m. kir. csendőrtisztihelyettes fia Ferenc. Benedek Ferenc villanyszerelő mester leánya Katalin, Julianna, Tamás Károly földműves fia Károly. Németh János főpincér fia Attila. Táncozó Miklós m. kir. tűzészázados leánya Judit, Ilona, Juhász István hegyőr leánya Ilona. Bozsóki József cipészsegéd leánya Terézia. Jakobovits Vilmos kereskedő leánya Vilma. Kanalas Imre bérkocsis leánya Anna. Ganz Soltima Joel kereskedő leánya Éva. Glück Eisik kereskedő leánya René. Faragó Géza bérkocsis leánya Julianna. Bleier Albert kereskedősegéd leánya Éva. Kürthy Lajos István pénzügyi segédtitkár fia György. Herczig Boruch Schoil nagántanító leánya Judit. Szél Ambrus máv. munkás fia Sándor. Hánsi Ferenc kocsis fia Vince. Mucza János cipész fia János. Veres József címfestő fia István. Dombi László fuvaros fia István. Károly. Csoma Géza cipészsegéd leánya Mária. Bozsóki János házfelügyelő fia Attila, Gyula. Zsurka Tivadar közműves segéd leánya Mária, Margit. Marozsán József szobafestősegéd leánya Magdolna. Tölgyesi Mihály m. kir. csendőrmester leánya Mária, Ilona. Szántó József nanszamos leánya Éva. Kerékgyártó Mihály magántisztviselő leánya Gizella, Ilona. Kélin Sándor gyárimunkás leánya Judit. Dr Patzkó Zoltán Kálmán Barnabás törvénytudó bíró leánya Márta, Irén, Emma. Zak István üzemi szolga leánya Ilona, Magdolna. Papp József napszamos fia József. Breckner Oszkár közművesmester fia Oszkár. Géza. Szilágyi István járásbírói tisztviselő leánya Erzsébet, Gizella. Jován Péter gyárimunkás leánya Etelka. Nagy Zsigmond kovácssegéd fia László. Zoltán. Egri Sámuel máv. fűtő fia Dániel. Fazekas Károly fuvaros fia Imre. Sulyok Miklós p. ü. irodatiszt fia Miklós, Attila. Németh Jenő máv. fekező fia Jenő. Kiss Dezső városi altiszt fia Dezső. István. Lengyel László magántisztviselő fia Péter. Moskovits Sándor szatócs leánya Mária. Lányi Sándor raktárnok fia Sándor. Dr Nagy Árpád ügyvéd leánya Katalin. Balog Elemér vésnök leánya Ilkó. Irén. Marosi Gyula Elemér műsp. erdőmérnök fia Zoltán, István. Bereczky István cipészsegéd fia István, Sándor. Nosz Andor Ágoston Vince magántisztviselő leánya Anna. Jolán. Kovács István cipészsegéd leánya Róza. Katalin. Morász Sándor lakatossegéd leánya Irbolya. Fogel Antal börtönőrség leánya Judit. Somi Lajos máv. munkás fia Lajos, László. Jeskó Sándor József ipariskolai tanár leánya Zsuzsanna, Sarolta. Dr Csomor Béla m. kir. posta-tanácsos leánya Róza, Julianna, Józsa Károly péksegéd fia Károly. Hegedüs Rezső magántisztviselő fia László, Rezső. Emil. Szitter Károly Lajos gumijavító fia Károly. Pető László kereskedő leánya Magdolna, Valéria. Indig Ábrahám szabómester fia Róbert. Lázár Tibor banktisztviselő fia István, Gábor. Handzó József kereskedő leánya Ilona, Juhász Gyula napszamos leánya Katalin. Turi Jenő m. kir. rendőr fia József. Tempfli Ferenc gimnáziumi tanár leánya Ilkó, Gabiella. László Gyula tanító leánya Márta, Margit. Ráduly Zsigmond héres leánya Margit.

HAZASSÁG. Balogh István fogtechnikus és Kádár Aranka. Dr Céfaly János Róbert várm. II. főjegyző és Kormuth Piroska Gizella. Goldstein Jenő baromfikereskedő és Gelbman Margit. Mahler Tibor György földbirtokos és Ortutai Irén. Szücs László nyug. tanító és Mladin Ilona. Vass Ferenc asztalosmester és Kelemen Mária. Lukács László máv. műszaki segéd és Kenyeres Erzsébet. Ifj. Vasvári István szőlőmester és Varga Ilona.

HALÁLOZÁS. Özv. Stágl Kalmán sz. Guatovszky Amália 80 év. Rappert János 40 éves. Kiss Lajos 69 év. Solymsi László 30 év. Sipos Zsigmond 50 év. Özv. Papp Elekné szül. Patala Mária 72 év. Csapó János 15 hónap. Kacsáncsi Lajos 2 év. Fazekas

Jánosné sz. Hajdu Ilona 25 év. Bráda Ilona 3 hónapos. Goldberger Matild 3 hónap. Özv. Nagy Józsefné sz. Szabó Julianna 81 év. Özv. Papp Gergelyné sz. Murvai Katalin 60 év. Páka Béla Imre 3 hónap. Fábrián Imre 20 év. Rácz Jolán 2 év. Miskuj Miklós 2 hónap. Klein Hermanné szül. Dicker Gizella 42 év. Özv. dr Lévai Béláné sz. Philipp Ilona 53 év. Murvai Mihály 76 év. Szökő István 52 év. Cs. Jeni István 43 év. Földesi Márton 76 év. Kerekes Viktoria 45 év. Bagi Ferenc 23 év. Kiss Istvánné sz. Krecsun Virág 46 év. Radu János 17 hónap. Nagy Katalin 1 nap. Liebermann Berta 3 hónap. Bedis Sándor 68 év. Varga János 4 év. Özv. Szála Gáborné sz. Löcse Mária 56 év. Brágya Mária 5 év.

23.00 Budapesti Kamarakorus
23.30 Balettzene.

Budapest II.

17.05 Sárvari Dezső csevegése.
17.20 Wagner: Tannhäuser — nyitány
17.35 Ruzsin hallgatóinknak
18.00 Filmadalok.
18.30 Francia nyelvoktatás
19.05 Berlini kamarahármas.
19.35 Morlin Adorján felolvasása.
20.00 Vécsey Ernő jazz-zongoraszámai.
20.20 Az Egyesült Női Tábor vezetősegédnek finnországi látogatása.
20.40 Gergely Ferenc orgonál.

APRÓHIRDETÉSEK

Ács-véte

Aranyat, ezüstöt, briliánsot vásárol Farjan óraszerész. Pákozti-ut 8 185
Nemzetközi mentén eladók 3 szobás komfortos és egy 2 szobás beköltözhető házak azonnal. Rét-u. 6. 284
Eladó regénytár. Dr Baditz Miskolc 159
Jókarban lévő fertőzők és női télikabát eladó. Szaniszló-u. 6. 282
Tengeri kő eladó. Berkovits Ferenc utca 52. szám alatt házesternél. 274
Darvas község (Bihar megye) határában 74 kat. hold területű, jominsőségű feketeföld tanyával együtt jutányos áron eladó. Érdeklődni lehet dr Mucci ügyvéd irodájában, Széchenyi-ter 1. 242

Állást keres

Nagyvárad Takarékpénztár keres jogügyi osztályára gépiro keresztnyi női munkacsoport, aki ügyvédi irodai teendőkben és eljárásokban is gyakorlott. Jelentkezés az intézet jogügyi osztályán 12-14 óra között. 273

Nagykeres! azonnali belépésre keres kp. garanciával rendelkező komoly utazó-tisztviselőt. Részletes ajánlatot a kiadóba „Faúr” jellegre kérésre. 279

Asztalos segéd felvételt. Farkas. Csáky-u. 19. 281

Zugehervágó felvétetik a We-Ego céggyárba, Báthory-utca 12. 280

Fiatall csizmadia segéd állandó munkára felvétetik. Kovács Mihály Mezőtelegd. 277

Állás keres

Villanyszerelő 21 éves, menekült, állást keres. Szíves ajánlatot kérésre „Menekült” jellegre a kiadóba 276

Jobb minden fűzőnő urali házban állást keres. Horthy Miklós-ut 25. szűferrin. 273

Állás

November 1-re kiadó az Arpad vezér utcából nyíló Peterdi-utcán szoba-konyha, kertés magánház, köztisztviselőnek. **Jelinek** ingatlaniroda. Feleki-u. 2. 277

Egy vagy kétszobás lakást átvenni, esetleg butorral. Telefon: 19-63. 275

Kiadó 2 szoba, konyha, fürdőszobás magánház 2400 pengő ellenében 2 évi időtartamra. Cim a kiadóban. 283

Állás

Paragázzal poloskát, melyt. tetveket, azok petéit falbol, padozat alól, butorbol, felelősséggel irtja. **Paragáz** szolgálat. Szigligeti-utca 7. szám. Telefon: 14-21. 664

Elveszett

Elveszett Nagy elné, Nagy elné és Józsa Margit névre szóló kenyer és lisztjegy. Megtaláló jutalmat kap Hlatky Endre-utca 1. sz. I em. 261

KIADÓTULAJDONOS
SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

4. és felelőszerkesztő: **Dr. Paál Árpád**
Célcél kiadó: **Dr. Scheffler Ferenc**
Szent László-nyomda Rt. igazgatója

Arany-, ezüst-, briliáns tárgyak, svájci anker **Ács Tibor.** Széchenyi ter 6.
Órák vétele, eladása, szakszerű alakítása, javítása

SZINHÁZ

Ma este Trobadur Németh Mária felléptével

HETI MŰSOR:

Németh Mária kamara énekesnő, a bécsi Opera és a m. kir. Operaház tiszteletbeli tagja, Lóntas Konstantin Rácz Tilda és Szóts D. Péter operacénekesek vendégfelléptével, valamint Márffy Vera és Benkő Béla felléptével szerdán este háromnegyed 7 órai kezdettel Verdi örökszép mesterműve a **Trobadur** című opera kerül színre a színházban. Bővített zenekar és kórus! Felemelt helyárak! **Az operast pontosan háromnegyed 7 órakor kezdődik!**

Szerda este: **Trobadur.** Németh Mária felléptével.
Csütörtökön este: **Luxemburg grófja.**

Pénteken este: **Száz piros rózsá.**
Szombat délután: **Tűzvész.**
Szombat este: **Száz piros rózsá.** „Á”-bérlet.

Vasárnap délután: **A bolond.**
Vasárnap este: **Száz piros rózsá.**

Őszinte mozikritika

Jelmezből

— Bemutató az Apollóban —

A nagy filmek közül való a „Jelmezből”, amelyet kedden mutatott be az Apolló mozi. Izgalmas szerelmi történet, egy kiváló orvosnő házasságának átmeneti válsága, amely nehéz honyodalmas után végre megnyugtató kialakulásban oldódik fel. Bűnügyi elemek is vegyülnek a cselekménybe, revolverdörren, egy ékszerlovaj-bandának jön a rendőrség nyomára az álarcos hál tarka forgatagában, s a lélekrajz nagy drámai feszültségei tartják mindvégig lebilincselve a nézőt, aki egyuttal Szörényi Éva, Turay Ida, Ajtay és Greguss kiváló színészteljesítményeiben gyönyörködhetik a liktető elevenséggel egymást váltó jelenetek során. Szép, tartalmas film a Jelmezből, a közönség tetszéssel fogadta a bemutató előadásokon. (*)

Férfiruhákat használtakat, legjobb áron vehet, eladhat **MOLNÁR** hasznaltruh. üzletében Bémer-ter 1. (udvarban) Hívásra házhoz jövök.

RÁDIO

CSÜTÖRTÖK, OKTÓBER 22. Budapest I.

5.40 Úzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.40 Ebresztő Torna. Hírek Közlemények. Reggeli zene.
10.15 Szórakoztató zene.
11.15 Jenczer György hegedűi.
11.40 Külföldi híradó.
12.10 Rendőrszenekar.
13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 Weidinger Ede szalonzenekara
15.20 Operatrézszetek.
16.00 Kolumbán István előadása.
17.05 Radics Gábor jazz-együttese.
17.20 Háztartási időszerű tanácsadó
17.45 Liszt-émlékezt.

19.05 Bihari József énekel, kíséri Gás pár Lajos cigányzenekara.
20.00 Kovrigné Mattyók Klára előadása
20.40 A budapesti honvéd színtársulat zenekara.
21.00 Beszél a front.
22.10 Könnyű zene.

Nagyvárad térképe

fekete nyomással P. 1-60

kapható a **MAGYAR LAPOK** kiadóhivatalában